

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarneq

Næse- og bihulekræft

Imarisai

Saqqummersitsisoq: Neriuffiit Kattuffiat * 2016

Ilusaa siuleq, naqiternera siulleq

Ilusilersuisoq: ReneDesign

Assit: Johanne Olsen

Quppersaakkamit uuminnga nutsigaq: Næse- og bihulekræft

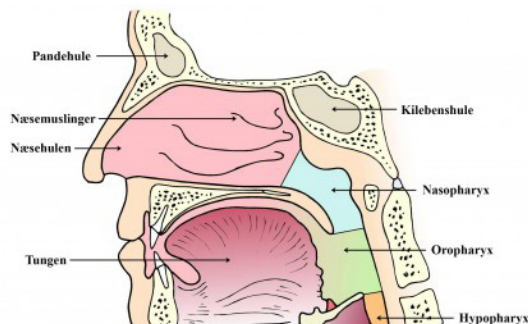
Nutserisoq: Else Noahsen Olsen

Kukkunersuisoq: Johanne Olsen

- 5** Qinnqakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarnermi saniatigut sunniutaasartut
- 6** Qinnqakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarneq pillugu
- 8** Qinnqakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarnermi katsorsartinneq
- 9** Qinnqakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræftimik misissuineq
- 12** Nappaatip suussusersinera killiffinnillu aggornilersuineq
- 17** Qinnqakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermut pissutaasartut
- 20** Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarluni inuuneq
- 24** Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqareernerup kingorna nakkutigineqarluni misissortittarneq
- 26** Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqareernerup kingorna nappaammik utertoorneq
- 27** Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermut misiliilluni katsorsaaneq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi saniatigut sunniutaasartut

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi saniatigut sunniutaasartuni atorneqakkajunnerpaasartut tassaapput qinggap illuani milittoorneq, kakkik aattalik, imaluunniit qinggakkut aseruuttoorneq.

Qinggami aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræftimik misissuineq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqartoqarneranik pasitsaassisoqarpat, taava qinggut atorlugu qingaq misissorneqassaaq, aamalu misissugassamik peersisoqassalluni.

Nappaatip suussusersinera killiffinnillu aggornilersuineq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarneranik paasisaqartoqarsinnaavoq tinunermit misissugassanik peersilluni allisisiutikkut misissuisoqareerneratigut. Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqariaatsit assigiinngitsuupput.

Katsorsaaneq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfti, pilattaanikkut peerneqakkajuttarpoq, tamatumalu malitsigisaanik qingngortaasoqartarluni. Kræftip killiffia qanoq pilattaanissamik apeqqutaatinneqartarpoq.

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermut nalunaarsuusialq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut ukiut tamaasa kræftelertartuni nalunaarsuusialq takuuk, tassani nappaammik atuisariaqarlutik inuusut, qassillu toqqutigisimaneraat.

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermut pissutaasartut

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqalersinnaanermi pujortartarnerup aarlerinaat annertusisissinnaavaa. Qisuit aamma ammit pujoralaat, tassani assersuutigalugu sulliviup aamma qinggakkut, kiinnallu saarnani qarajaaqqakkut kræfteqalersinnaanermut aarlerinaat annertunerulersissinnaavaa.

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarluni inuuneq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi katsorsartereerup kingorna saniatigut sunniutaasartut amerlasuut atortariaqartarpat. Aamma atuaruk sungiusartarnissamut neqeroorutit, nerisat, aamma kræfteqarnerup nalaani qisuariaatit.

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi katsorsartereerluni nakkutigineqarneq

Katsorsartinneq naammassipat taava peqqinnissaqarfimmi nakkutigineqarluni misissortittarnissamik neqeroorfigineqartarput.

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqaleqqinneq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqaleqqinnissap aarlerinaataani appeqqutaasarpoq nappaatip siullermik katsorsartinnginnermi sumut killissimanera, aammalu qanoq katsorsarneqarsimaneq.

Misileraalluni katsorsaaneq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi misileraalluni katsorsaanerit uani atuarsinnaavatit.

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi saniatigut sunniutaasartut

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi saniatigut sunniutaasartut nalinginnaanerpaat tassaapput qinngap illuinnaani milittoorneq, peqatigitillugulu kakkik aamma aattaqarsinnaasarpoq, imaluunnit qinngakkut aseruuttoorneqarluni.

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi saniatigut sunniutaasartut ilagaat qinngami nutaamik tinuneqalerneq, imaluunniit qungatsimi tinuneq. Kiinnami, oqqami, qinngumiluunniit nukimmik nukinnilluunniit nukillaanganerulerneq aamma misigineqarsinnaasarput, tassani tinunerup sianiutit eqqorsimagunigit. Aamma tusilartunngornermik malitseqarsinnaasarpoq.

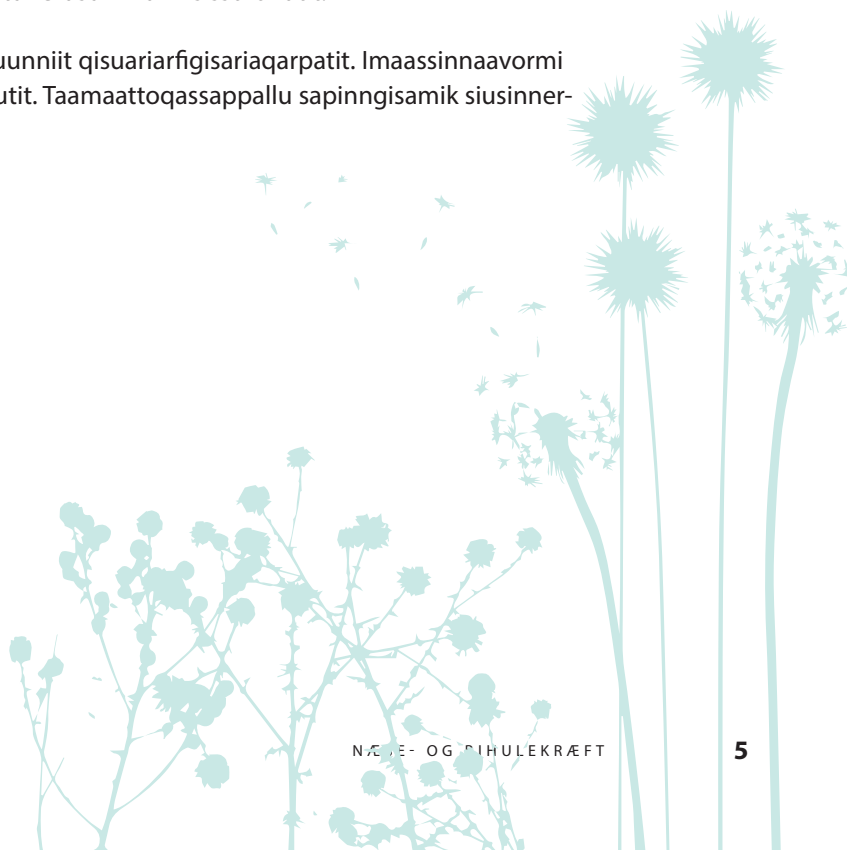
Kræfti paasineqajaaraangami katsorsaruminarnerusarpoq

Sunniutaasartunik imaattunik malugisaqaruit nakorsiarit:

- Qinngavit illuinnaani paasiuminaatsumik milittooruit, ilaatigut aseruunnertalimmik.
- Qinngamiit kakkik aattaqarpat
- Qinngamiit paasiuminaatsumik uteqattaartumik aattaqattaaruit
- Qinngami takuneqarsinnaasumik tinuneqarpat
- Ulussat pullappat
- Sap. ak. pingasut sinnerlugit qungatsinni pullattoqarpat
- Qullit kuuinnalerpata aamma marloqiusamik isigisaqaleruit

Kræfteqarninnik pasitsaassiguit, nakorsiarit, annertunerusumillu misissortillutit.

Malunniutit kræftimik pissuteqanngikkaluarpataluunniit qisuariarfigisariaqarpatit. Imaassinnaavormi kræftimik ineriartortumik nappaateqaleriartuaartutit. Taamaattoqassappallu sapinngisamik siusinnerpaamik katsorsartittariaqassagavit.

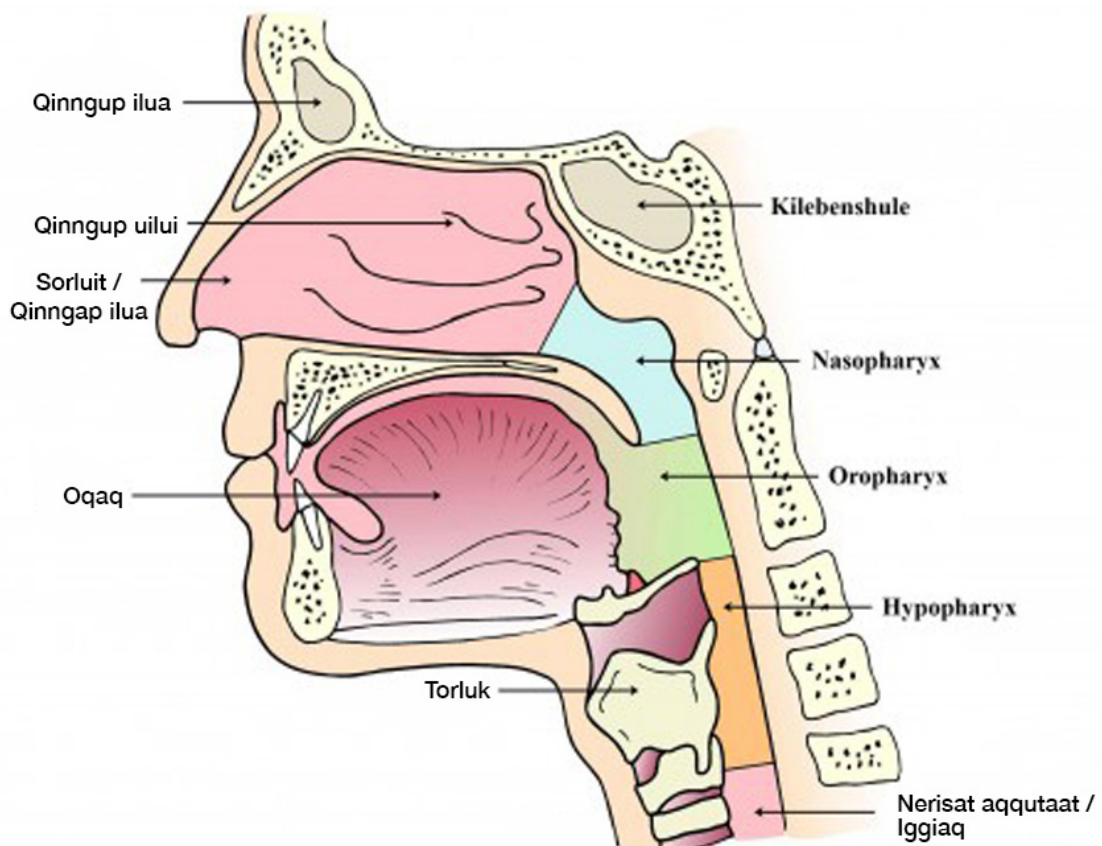
Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarneq pillugu

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqartarneq kræfteqariaasiuvoq qaqtigoortorujussuaq, qallunaat nunaanni ukiumut inuit 80-it missaanniittut tamatuminnga nappaateqalersarput. Qassinilluunniit ukiulinni takkussinnaasarpoq, kisianni inunni 50-it sinnerlugit ukiulinni naammattoorneqakkajuttarluni. Nappaat arnaningarnit angutini pigajunnerusarpoq.

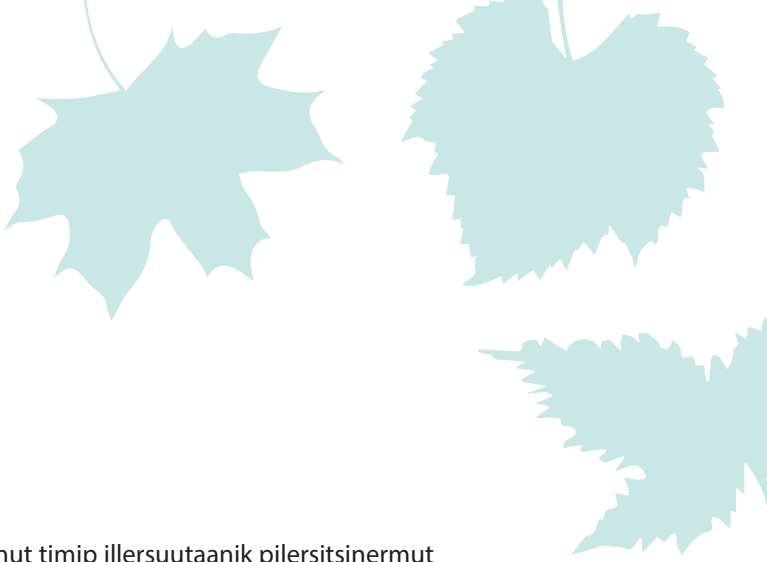
Suliffeqarfiit assigiinngitsut, inuit inuuneri assigiinngitsut, aamma kingornuttakkat assigiinngiarneri pissutigalugit takkutikulanera assigiinngiartunik pissuteqartarpoq, Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræftip pissusaa sumiinneralu nunani assigiinngitsuni assigiinngiartarnera naammattuugassaasarmat.

Qinngap aamma kiinnap saarnani qarajaaqqap sulinera

Sorluit aamma kiinnap saarnani qarajaaqqap sulineri isuguttartitsinissamik aamma silaannaap najuussukkap kissatsinnissaanik isumaginnittarput, taamaaliortarpullu timimut anersaartuutitigullu ingerlasoqaqqinnginnerani. Sorluit aamma kiinnap saarnani qarajaaqqap ameraasanik qallersimapput,

taakkulu meqqusamik pilersorneqarput, aamma nuammik, taakku pujoralannik aamma tappioranartunik tigooqqaasarput. Meqqusarput virus-it bakteriallu qarnup iluata qinnguanut illikartittarpaat,

tassani timip illersuutai akiuussutissamik tappiorannartunut timip illersuutaanik pilersitsinermut aallartitsisarput.

Naamasaat qinngap iluani inikitsunnguamiilluni qulaatungaaniippoq. Naamasaatip sianiutai ujalus-siaasat niaqqup saarngata naqqani putuararpassuakkt qummut ingerlaartarput, taamalu qaratsap sianiutaanut ingerlaartarlutik, taakkulu naamasaat isumagisaraat.

Kiinnap saarngani qarajaaqqat silaannartalerujussuit saarngit ipiutaasartai oqinnerulersittarpaat, taamaalillutik nipip tusarnequtaa sunnertarlugu, taamaammat nuffasersimatilluni, kiinnallu saarngani qarajaaqqat milissimatillugit, nipip allanngornera tusaaneqarsinnaasarpoq.

Titartakkap qinngap ilua siuatungaaticut tunuatigullu takutippaa niaqoq akimorlugu, tassani sane-raaniit qinngap iluani qinngap uilui pingasut ilummut isigalugit.

Qinngap aamma kiinnap saarnani qarajaaqqap, qulliillu aqquataasa akornanni ataqatigiinneri

Qinngap iluata saneraani qinngap uilui pingasut inissisimapput. (Conchae nasales). Qinngap uilui saaniupput pingasut saattukujuut, taakkulu qummut saallutik inissisimapput, aamma ameraasanik qallersimallutik. Qulliit aqquataat aamma kiinnap saarnani qarajaaqqap qinngap iluanut aniffeqarput, kiisalu qinngap uilui tikillugit aniffeqarlutik. Kiinnap saarngani qarajaaqqanut putut ammanikitsua-rannguupput, taamaammat miliasuaraalutik, assersuutigalugu nuffasernermi. Ingerlaarfik kiinnap saarnani qarajaanit pilersinneqartartumit nuammik militsinneqaraangat, taava kiinnap saarnani qarajaaqqap aseruttoorneqalersinnaasarpoq (bihulebetændelse).

Qinngap ilua sorluit akunnequtaat nataqqumit marlunnut avinneqalersitaavoq, taakkunanilu siulliil-luni inissisimavoq nataqqoq, tunorliullunilu saanermi pisoq.

Qinngakkt aanneq pilertarpoq qinngap iluata ameraasaani taqaaqqanik putusoqaraangat. Taqaa-raq aanaartoq qinngap iluani sumiluunniit pisinnaavoq, kisianni qinngap ilua sorluit akunnequtaat nataqqup siuatungaaniikkajuttarluni.

Qinngap iluata naqqa qilaamit pilersinneqartarpoq, taassumalu qinngap ilua qarnullu ilua avissaar-neqalersippai, taakkulu ilui tamarmik tunummut qinnguagut anillaffeqartillugit, tassuunalu silaannaq nerisallu ingerlaarfeqartarput.

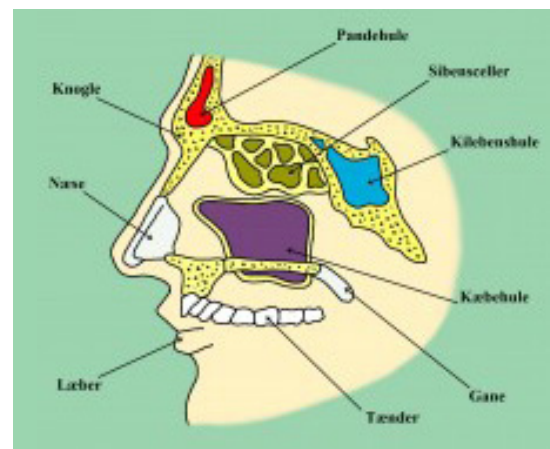
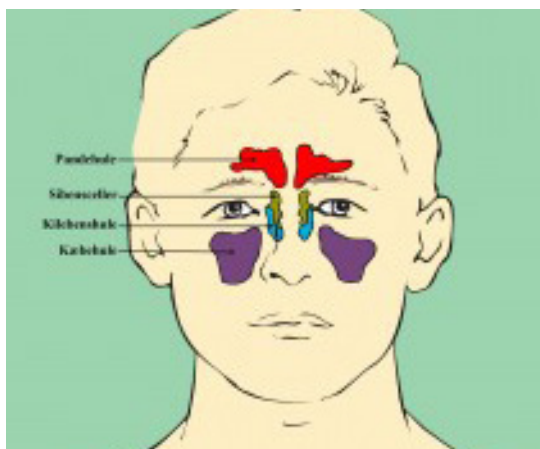
Kiinnap saarngani qarajaaqqanut taaguutigineqartoq saaneq inissisimaffitsik taagorneqaatigaat:

- Pandehuler Qinngup ilua (sinus frontalis) qinngup saarngani
- Sibensceller (sinus ethmoidalis) sibenet-imi, isilerfiup ilaaniittoq
- Kilebenshuler (sinus sphenoidalis) kilebenet-imi qinngap iluata tunuani
- Kæbehuler (sinus maxillaris) kiguserfiup qulliup saarngani

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarnermi katsorsartinneq

Qinngap aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfti pilattaanikkut peerneqarsinnaavoq aamma/imaluunniit qinngortaanikkut katsorsarneqarsinnaalluni. Pisarneq malillugu pilattaaneq innersuussutigineqartarpoq, qinngortaanermillu malitseqartarluni.

Qinngap aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnerup siusissukku killiffiani, pilattartinneq kisiat, imaluunniit qinngortartinnikkut katsorsartittoqartarpoq. Kræfti annertusiartulersimagaangat qinngortartilluni katsorsartinneq aallaqqaatigineqartarpoq, aamma ilaatigut malitsigisanik pilattaasoqartarluni.

Qinngap ilua illugiinnik kiinnap saarnani qarajaaqqanik avatangersimaneqartuuvoq. Titartakkami takuneqarsinnaavoq kiinnap saarnani qarajaaqqat saavaniit isigalugit.

Kiinnap saarnani qarajaaqqat saneraanit isigalugit: ulussap saarngata sulluaraa (lilla), qinngup ilua (aappaluttoq), sibensceller (qorsuk), aamma kilebenshule (tungujortoq qaamasoq).

Qinngap aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfti

Qinngap aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfti ulussap saarngata sulluaraani pilersartooq 50-70 %-iusarpoq, 15-30 %-ia qinngap iluani, aamma 10-20 %-ia sibensceller-ni pilertarluni.

Qinngap aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfti niaqqumi-qungatsimilu kræfteqartarnernut ilaatinneqartarput.

Niaqqukku-qungatsikkullu kræfteqarneq, kræfteqarnermi taaguutini allani silaannalinni- aamma nerisat aqquataanni qinersinilu uani takuneqarsinnaasuni ataatsimoortinneqarlutik taaguuteqartinneqarput.

Niaqqukku-qungatsikkullu kræfteqarneq qangaaniilli kræfteqarnermi timimi pisattat taaguutaat, aamma assigiinngitsunik iluseqartuni imaqtartinneqartarput.

• Qarnup ilua • Qisissiorfiit • Qinngua • Torluk • Qingaq	• Kiinnap saarnani qarajaaqqat • Qinerseq toqqusaap atinguaniittoq • Qungatsimi imerajuup	sorujuarneqartarfii, qularnanngitsumik niaqqukku qungatsikkut kræfteqarnermit aasat.

Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræftimik misissuineq

Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarneranik pasitsaassisoqarpat, taava qinngut atorlugu qinngamik misissuineq ingerlanneqassaaq, aammalu misissugassamik peersisoqassalluni. Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræftimik nassaartoqarpat, taava siaruaassimasoqarnerisooq paasiniallugu misissuisoqassaaq, MR- aamma CT-scanning-imik, sakissakut tarrarsuisoqassalluni, aamma qungatsimik Timip iluanik misissuineq, maligaasat tusaaneqarsinnaanngitsut atorlugit ingerlanneqassalluni.

Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarneranik pasitsaassisoqalernerani nakorsamit, imaluunniit kigutilerisumiinnermi kisutilerisup pasitsaassineranit pisarpoq.

Tassanngaanniit nakorsamut immikkut ilisimasalimmut siutit-qinngap-toqqusaallu nakorsaannut innersuunneqartarlutik. Nakorsaq immikkut ilisimasalik isumaqarpat, qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqartoq, taava sumiiffimmi siutit-qinngap-toqqusaallu immikkoortortaanut ingerlaannartumik innersuussisoqassaaq.

Ulloq taanna aqaguaniluunniit nakorsap immikkut ilisimasallip napparsimasup misissornissaanut periarfissaqanngippat, taava toqqaannartumik peqqinnissaqarfimmi siutit-qinngap-toqqusaallu immikkoortortaanut innersuussisoqassaaq.

Siutit-qinngap-toqqusaallu immikkoortortaanit assigiinngitsunik misissuisoqassaaq. Siullermik peqqissaarussamik Siutit-qinngap-toqqusaallu nakorsaanit qinngut atorlugu misissorneqassapput, qingaq aamma qinngoq misissorneqassallutik. Nakorsaq ikimik, imaluunniit tinunermik naammattuiguni, misissugassamik peersilluni misissuissaaq. Kingorna tarrarsuineq atorlugu misissuisoqassaaq, aammalu pisariaqassappat qinngut atorlugu misissuissalluni.

Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarpat, taava nunagisami niaqqup-qungatsip immikkoortortaqarfianut katsorsartinnissamik innersuussissaaq

Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarnermut peqqinnissaqarfimmi misissuilluni aallartinnginnermi, sivisunerpaamik ullut 15 nappaatip suussusersinissaa paasereersimasariaqarpoq.:

Peqqinnissamut qullersaqarfup niaqqumi- aamma qungatsimi kræfteqarnermut pilersaaruseriikkamik katsorsaaneq, 2012

Nalinginnaasumik qanoq issusermik misissuineq

Nalinginnaasumik qanoq issuseq pillugu nakorsaq naliliisinnaaniassamat, taava aaviilluni misissu-eqqaassaaq, aammalu siutit-qinggap-toqqusaallu misissuiffiginissaat ingerlatissallugu. Aammattaaq tinunernik allanik qungatsimilu imerajuup sorujuarneqartarfinik pullattoqarnersoq maluginiaalluni nakorsaq misissuissaaq.

Nakorsap misissuinermini, imaluunniit CT-scanning-imik, MR- scanning-imilluunniit misissuinermini kræftip isilerfinnut imaluunniit niaqqup saarnanut siaruaassimanissaa takusinnaaguniuk, taava aamma isinik pilattaasartumit misissorneqarnissaaq innersuussutigisinnaavaa, aamma neurokirurgeri- mit misissorneqassalluni. Pilatsinnginnermi misissuinerit taakku pingaaruteqarput.

Siutit- qinggap- toqqusaallu qinggut atorlugu misissorneri

Napparsimasut tamarmik qinggakkt aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkt kræfteqarnermut pasitsaassiffiqineqartut fiberskopi-atorlugu qingguartaalluni misissorneqartarput, taannalu atorlugu qinggakkt, ilaatigullu kiinnap saarnani qarajaaqqakkt peqqissaarullugu misissorneqartarlutik. Qinggut atorlugu misissuinermi qinggummik amitsunnguamik peqjissinnaasumik qullilimmik qinggap iluagut isertillugu alakartersinnaavaa. Qinggakkt aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkt kræfteqarnermut pasitsaassisoqarpat, taava kræftimik misissuineq annertunerusoq misissugassanik peersinikkut ingerlanneqassaaq. Misissuineq tamakkiisumik ilisimajunnaarsinneqarnikkut ingerlanneqartarpoq.

Kigutininik aamma alleqqunik tarrarsuilluni misissuineq

Napparsimasut tamarmik kigutit nakorsaannut misissorneqarnissamik innersuunneqartarput. Qinggortartilluni misissortissagaanni, taava pingaaruteqarpoq kigutilerisumit misissorneqarnissaaq, aammalu immikkut ittumik alleqqut illuttut tarrarsorlugit misissornissaat.

Taanna taaneqartarpoq ortopantomografi. Minnerpaamik ullut 14-it qinggortartinnginnermi kigutileritereertariaqarpoq, taamaaliornermi saniatigut sunniutaasartut aarlerinaataat annikillisinneqartarmat. (osteoradionekrose).

Siaruaattoqarsimaneranik misissuineq

Qinggakkt aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkt kræfteqarnermik ilisimatinneqarsimagaanni, taava nakorsap assikkut assigiinngitsutigut misissuissaaq, taamaalilluni kræftip eqqoqqissaartumik sumiiffia paasisinnaajumallugu, aammalu kræfti imerajuup sorujuarneqartarfiinut siaruaassimanersoq takuniarlugu, imaluunniit timip pisataanut allamut siaruaassimanersoq misissussallugu.

Qinggakkt aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkt kræfti imerajuup sorujuarneqartarfiinut qungatsimiittunut siaruaakkajuttarpoq, aamma qaqutigoomerusumik puannut.

Imerajoqarfinnut siaruaattoqarsimamera paasiniallugu nipit maligaasai tusaaneqarsinnaanngitsut ikiorsiullugit timip iluani misissuineq. Ultralydsundersøgelse

Qinggakkt aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkt kræfti imerajuup sorujuarneqartarfiinut qungatsimiittunut siaruaassinnaasarput.

Taamattumik ilaatigut qinggakkt aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkt tinunermik misissuisoqartarpoq, aamma sumiiffimmi imerajuup sorujuarneqartarfi nipit maligaasai tusaaneqar-

sinnaanngitsut ikiorsiullugit timip iluani misissuineq. (Ultralyd) Imerajuup sorujuarneqartarfinit misissugassamik aamma peersisoqartarpoq.

MR-aamma CT-scanning-imik niaqqumut aamma qungatsimut siaruaattoqarsimanersoq misissorneqartarpoq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut MR-aamma CT-scanning atorlugu qungatsimi imerajuup sorujuarneqartarfii, aamma sakissani misissuinerit nappaatip suussusersiniarneqarneranut aamma naliliiffiginiarneqarneranut atorneqartarput, aammalu nappaatip siaruaassimaneranik paasiaanermi atorneqartarlutik.

Misissuinerit taakku marluk pilattaanissamut imaluunniit qinggortaanissamut pilersaarusiornermut atorneqartussatut ingerlanneqartarput. Tamatuma saniatigut MR-aamma CT-scanning atorlugu up-pernarsiniarneqartarmat, nakorsap nappaatip qanoq iliartorneranik malittarinnissinnaanera tassani pisariaqartinneqartarmat.

Tamakkiisumik paasisutissanik takussutissaqarnissaa anguniarlugu MR-aamma CT-scanning atorlugu siaruaannernik misissuisoqakkajuttarpoq. MR-aamma CT-scanning atorlugit assilisat paasiarneri ajornakusoortinneqarpata, taava PET/CT-scanning ilassutitut atorneqarsinnaasarpoq.

MR-scanning CT-scanning-isulli assitigut nappaammik suussusersiniaanermi misissuilluni ingerlanneqartarpoq, kisianni illuatungerluinnaanik CT-scanning tarrarsuinerimi qinggornerit atorneqarneq ajorput, kajungerisanilli qinggornerit atorneqartarlutik.

Puannut siaruaannermik tarrarsuinikkut misissuineq

Qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfti timip pisataanut allanut siaruaassimappat, taava puannut siaruaakkajunnerusarput. Taamaammat puat tarrarsornerisigut misissuisoqartarpoq.

Misissugassanik peersineq

Pingaaruteqarpoq kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarnermi tinunerit tamarmik misissugassamik peersivigineqartarnissaat, tassani ilumut kræfteqarnerisigut imaluunniit kræfteqannginnerisigut paasiarlugu, tinunerimmi annerisat ajunngitsut kræftimut assingusinnaasarmata.

Kiinnap saarnani qarajaaqqakkut misissugassamik peersissagaanni, taava tamakkiisumik sinitsisinikkut tamanna ingerlanneqartariaqarpoq. Misissugassamik peersineq ilaatigut ultralyd atorlugu ingerlanneqartarpoq, peqatigitillugulu nerisat aqqutaat, silaannarmillu najuussuut takuneqarsinnaasarpoq.

Nakorsaq tinunermit misissugassamik peersereeraangat, taava allisitsiut atorlugu misissorneqartarpoq, tassani kræftip sananeqaataanik peqarnerisigut takuniarlugu, aamma kræfti qanoq ittuunersoq tassani takuneqarsinnaammat. Misissukkamit akissutisinnisaq sap.ak sivilissuseqartarpoq.

Nappaat aatsaat suussusersineqartarpoq, misissugassamik tinunermit piikkaq kræftip sananeqaataanik takussutissaqaraangat.

Misissuinerit tamani tunuliaqutaqarnikkut nappaammik suussusersiineq eqqoqqissaartooq oqaatigineqarsinnaalertarpoq. Taamaammat pingaaruteqarpoq, illit katsorsartinnissat pitsaanerpaaq neqeroortigineqassasoq.

Nappaatip suussusersinera killiffinnillu aggnilersuineq

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqarneranik paasisaqartoqarsinnaavoq tinumermit misissugassanik peersilluni allisitsiutikkut misissuisoqareerneratigut kræfteqartoqarnera paasineqarpat. Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfteqariaatsit assigiinngitsuupput. Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræfti killiffilersorneqarluni aggnilersorneqatarpoq, tassani nappaatip qanoq siaruaatsigisimanera apeqqutaalluni.

Misissugassanik piikkat misissornerinit ineneri allisitsiutikkut takuneqarsinnaapput, kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræftip qanoq ittuunera paasineqarsinnaagami. Aamma qanoq sananeqaatit qaasutsigineri, aammalu kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræftip qanoq ittunera katsorsartinnerup nappaatillu qanoq iliornissamik tikkuussisinnaammata.

Nappaatip paasineqarnissaa eqqoqqissaartoq pingaaruteqarpoq, taamaalilluni illit katsorsartinnisannut pitsaanerpaamik neqeroorfigineqarsinnaaniassagavit.

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakkut kræftit assigiinngitsut:

- Planocellolært karcinom (40-80 %)
- Adenokarcenom (10-20 %)
- Karcinomer af spytkirteltype (hyppigst adenoid-cystisk karcinom)
- Sinonasalt udifferentieret karcinom (sjældent, aggressiv)
- Olfaktorius neuroblastom (estheioneuroblastom)

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqamut kræftimik allamik siaruaanneq

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqamut kræfteqariaatsimik allamik siaruaattoqarsinnaasarpoq, assersuutigalugu imerajummi kræfti, annissanit kræfti, imaluunniit sarkom. Kræfteqariaatsit taakku katsorsarneqartarnerat uani eqqaaneqanngillat.

Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqakut kræfteqarnermi killiffinnik aggornilersuineq

Qinngap iluani kræftip, imaluunniit kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfti, ipiutaasartanut avataaniit-tunut, imerajuup sorujuarneqartarfinut, imaluunniit timip ilaanut allanut siaruaassinnaasarpog. Imerajuup sorujuarneqartarfiini siaruaanneq qungatsimi nassaarineqarsinnaasarpog, imaluunniit qinnguani, kisianni takuneqakkajunneq ajorpoq. Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermi nappaatip suussusersineqarnerata nalaani timip ilaanut allanut siaruaassimasar-nera qaqutigoorpoq.

Nappaammik misissuinerit arlallit kingorna nappaatip killiffia, qanorlu annertutiginera paasineqartar-poq. Taanna taaneqartarpoq nappaammi kræftimi killiffinnik aggornilersuineq. Killiffinnik aggorniler-suineq nakorsap nappaammik naliliinerminut atortarpaa, tassanilu katsorsaariaaseq sorleq atussal-lugu pitsaanerpaamik sunniuteqarnerussasog.

Killiffinnik aggornilersuinerup nappaataarutsitsivinnissamut katsorsaansami periarfissanik piler-sitsisarpog, tassani nappaat siaruaassimangikkaangat ajorunnaarnissamut periarfissat annertuner-paajusarput.

Aammattaaq killiffinnik aggornilersuineq nakorsap katsorsaanerup sunniutaanut nakkutilliisinnaa-nerminut atorsinnaasarpaa, taamaalilluni nappaatip killiffiata allanguutigisaa takulluarsinnaaneru-lertaramiuk, imatut paasillugu, kræfti, imerajuup sorujuarneqartarfiini annikinnerulersimanersoq, imaluunniit peerussimanersoq.

Nappaatit killiffinut aggornilersuinermi atorineqartarput: TNM

Killiffinnik aggornilersuisarneq nunarsuarmi tamarmi malitassatut atorineqartarpoq, aamma TNM atorlugu suleriaaseq atorineqarnerpaajuvoq.

TNM atorlugu suleriaatsimi nakorsap tinunerup qanoq annertutiginera immikkoortitersinnaasar-paa, aamma ilaatigut timip ipiutaasartanut siaruaannernut, imerajuup sorujuarneqartarfinut, ima-luunniit timip pisataanut allanut siaruaassimanersoq periuseq taanna atorlugu takusinnaasarlugu.

- T isumaqarpoq tinuneq qanoq ititigisumik naasimanersoq (tumor)
- N isumaqarpoq imerajuup sorujuarneqartarfinut siaruaanneq qanoq annertutiginersoq (nodes)
- M isumaqarpoq timip ilaanut allanut siaraanneq (metastaser)

Qinngakut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermi killiffinnik aggornilersuineq pisariusarpoq, aamma killiffinnik aggornilersuinermik periusaasartoq tamaallaat kræfteqarnernut ukununnga atorineqartarpoq:

- Ulussap saarnata sulluarai (sinus maxillaris) kiguserfiup qulliup saarna
- Sibensceller (sinus ethmoidalis) isilerfiup ilagisaa
- Sorluit / qinngap ilua

Kiinnap saarnani qarajaaqqakut allakut kræfteqarsimaguit, taava nakorsavit tinunerit, sumiinnera, kræfteqariaaserlu aallavigalugit pitsaanerpaamik katsorsarneqarnissat ujartussavaa.

	Ulussap saarnata sulluarai	Isilerfiup ilagisai	Sorluit/ qinngap ilua
T1	Tinuneq taamaallaat kiinnap saarnani qarajaaqqap iluatungaa-niittoq, aamma saanernut siaruaas-simangitsoq	Tinuneq taamaallaat isilerfiup ilagisaaniittoq, kisianni saanernut siaruaassimasinnaasoq	Tinuneq qinngap iluani sumiiffim-mi ataasiinnarmiittoq, kisianni saanernut naasimasinnaasoq
T2	Tinuneq saanernut naalersimasoq	Tinuneq kiinnap saarnani qara-jaaqqani allanut imaluunniit qin-ngap iluanut naasimasoq. Aamma saanernut naasimasinnaasoq	Tinuneq qinngami sullunut allanut naalersimasoq
T3	Tinuneq bagvæggen-imut naaler-simasoq, imaluunniit kiinnap saarnani qarajaaqqanut allanut naalersimasoq	Tinuneq isilerfinnut, qilaamut, imaluunniit ulussap saarnata sulluaraanut siaruaassimasoq	Tinuneq isilerfinnut, qilaamut, imaluunniit ulussap saarnata sulluaraanut siaruaassimasoq
T4	Tinuneq kiinnap pisataanut avataa-niittunut siaruaassimasoq, asser-suutigalugu isimut	Tinuneq kiinnap pisataanut avataa-niittunut siaruaassimasoq.	Tinuneq kiinnap pisataanut avataa-niittunut siaruaassimasoq.
N0	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut qaninnernut siaruaanneqarsiman-ngilaq	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut qaninnernut siaruaanneqarsiman-ngilaq	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut qaninnernut siaruaanneqarsiman-ngilaq
N1	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 3 cm-rit ataallugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 3 cm-rit ataallugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 3 cm-rit ataallugit angissusilik
N2a	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 3-6 cm-rit ataallugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 3-6 cm-rit ataallugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 3-6 cm-rit ataallugit angissusilik
N2b	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut ataasiinnanngitsumut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 6 cm-erit ataallugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut ataasiinnanngitsumut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 6 cm-erit ataallugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut ataasiinnanngitsumut qungatsip saneraanut siaruaanneq. Tinuneq 6 cm-erit ataallugit angissusilik
N2c	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut qungatsip saneraanut illugiinnut siaruaanneq, imaluunniit illuanut sammisoq. Tinunerit 6 cm-erit ataallugit angissusillit	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut qungatsip saneraanut illugiinnut siaruaanneq, imaluunniit illuanut sammisoq. Tinunerit 6 cm-erit ataallugit angissusillit	Imerajuup sorujuarneqartarfiinut qungatsip saneraanut illugiinnut siaruaanneq, imaluunniit illuanut sammisoq. Tinuneq 6 cm-erit ataallugit angissusillit
N3	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut arlalinnulluunniit siaruaanneq. 6 cm-erit sinnerlugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut arlalinnulluunniit siaruaanneq. 6 cm-erit sinnerlugit angissusilik	Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut arlalinnulluunniit siaruaanneq. 6 cm-erit sinnerlugit angissusilik
M0	Timip pisataanut allanut siaruaan-neqanngitsoq	Timip pisataanut allanut siaruaan-neqanngitsoq	Timip pisataanut allanut siaruaan-neqanngitsoq
M1	Siaruaanneq, assersuutigalugu puannut	Siaruaanneq, assersuutigalugu puannut	Siaruaanneq, assersuutigalugu puannut

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermi killiffinnik aggornilersuineq

Killiffik I	T1	N0	M0
Killiffik II	T2	N0	M0
Killiffik III	T3	N0	N0
	T1	N1	M0
	T2	N1	M0
	T3	N1	M0
Killiffik IV A	T4a	N1	M0
	T4a	N1	M0
	T	N2	M0
Killiffik IV B	T	N3	M0
	T4b	N0, N1, N2	
Killiffik IV C	T	N	M1

Nappaammik suussusersineqareernermi qisuariaatit

Inunnt amerlanerpaanut nappaammik suussusersineq annilaarnartumik takkuttarpoq – aamma gamuuna nammineq pasitsaaterersimagaluaaraanniluunniit.

Kræfteqarnerup sungiunniarnera, akueriniarnera sivirusarpoq, imminermut aamma qaniginerpaasanut. Kingornagut suut tamarmik uppernanngitsutut misiginartarput, aamma sorpassuit allanngortinnissaannut piffissaq atorneqartarluni

Katsorsartinneq tunniusimaffigisariaqarpoq, ullut pilersaaruserneri, uninnerit, aningaasaqarneq, aamma ikiorneqarnissamut periarfissat, tassani pisortanit, aamma inunnt attavigisanit. Nittartakkani taakku pillugit atuarsinnaavutit, aamma allarpassuarnik paasissutissanik atuarsinnaavutit.

Ikiorneqarit, allallu naapikkit

Inunnik siunnersorti oqaloqatigisinnaavat, tassani kræfteqarlutit inuunerpit ingerlanniarnaranut tunngasunik oqaloqatigalugu, aamma apeqqutit aalajangersimalluinnartut akissutissaaannik pissarsinnaassallutit. Kræfteqartunut siunnersorti qaninnerpaaq attavigisinnaavat, imaluunniit oqarasuaattikkut siunnersuisarfimmuut sianersinnaavutit.

Amerlasuut allanik oqaloqateqarnertik iluaqutigisarpaat, tassani kræftimik nalaataqarnikut napparsimasut imaluunniit qanigisaasut oqaloqatigisinnaavatit. Illillu aamma nammineq piomaguit, online Cancerforum-imi allanik attaveqarsinnaavutit, imaluunniit illoqarfigisanni kræftimut siunnersuisut qaninnerpaat gruppii attavigalugit ilanngussinnaavutit.

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermut pissutaasartut

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermut aarlerinaat pujortartarnikut pileriartorsinnaalertarpoq. Tamatuma saniatigut orpiit pujoralai, pingaartumik orpiit naasusartaat manngernerneersut, ammit pujoralai aamma nikkel-it kræfteqalernissamut aarlerinaat annertusisittarpaat.

Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalertarneq amerlasuutigut sullivinnit aallaaveqarnerusarput, angutini 40%-it missaaniittut, arnanilu 10%it missaaniittut. Pisuni tamani sullivimmi sunniivigineqarnikkut nappaatinngortarlutik.

Pujortartarnerup qinngap iluani kræfteqalernissap aarlerinaataa annertunerulersittarpaa

Cigaretsit nitrosamin-inik akoqarput, aamma kræftinguussinnaasunik allanik akoqarlutik, pujortaraanni pujoq qinngap iluatigoorluni puannut ingerlasarpoq. Qinngap iluani kræfteqalernissamut aarlerinaat, pujuortartarnerup sivitsoriartornerani annertusiartortarpoq. Pujortarparlaaraanni aarlerinaat sulii annerulertarpoq. Pujortartarunnaaraannilu aarlerinaat annertuumik annikinnerulertarpoq.

Orpiit pujoralaanit, aamma naasussartaat manngersuneersut Qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalertarnermut aarlerinaat annertunerulersittarpaat

Sulinermut atatillugu orpiit pujoralaasa akornanniittarnerup qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalertarnermut aarlerinaat annertuumik aarlerinaateqartilertarpaat. (Pingaartumik adenokarcinomer-it) taakku (pequtsiortuni) qisunnik suliaqartuni, aamma sanasuni naammattuuk-kajunneqarnerusarput. Qisunni pujoralaqarnerusuni aarlerinaat annertunerusarpoq.

Sulili uppersarsineqanngitsoq tassaavoq qisuit suulluunniit tamarmik arlerinaammik annertusisitsarnerusut. Qisuit naasussartaat manngernerit qularnaatsumik uppersarsaatissaqartinneqareerput (assersuutigalugu eg, teak, imaluunniit palisander-ineersut), kisianni orpiit pujoralaat orpiit naasussartaannit aqinnerneersut (assersuutigalugu fyr, aamma gran-ineersut) uppersarsarneqarneri annikinnerullutik. Orpiit pujoralaat annikinnerujartortillugit aarlerinaat annertunerulersarunartoq ilimagineqarpoq.

Nikkel-init aamma amernit pujoralaat, qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalertarnermut aarlerinaat annertunerulersittarpaat

Ammit piareersarlugit suliarinerini ammit pujoralaasa, aamma kamippaliorfinni suliffissuarni anno-raamerngit (tekstil-it) qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernermik kinguneqartitsisinnaasarput.

Sulinermut atatillugu nikkel-italinnik pujoralaqarfusumiittarnerup (assersuutigalugu nikling-iliormi) qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernissaq aamma annertunerulersittarpaa. Nikkel saviminiuvoq ilaatigut savimerngit manngertorninaveersaataannik sanaartornermi atorineqartartoq.

Orpiit pujoralaanik, aamma ammit pujoralaanik najuussuinaveersaarit.

Pingaarteqarpoq orpiit pujoralaanik, aamma ammit pujoralaanik najuussuinaveersaarluni illersuuteqartarnissaq, aammalu pujoralannut nikkel-imik krom-inillu akulinnut.

Radium-init qinngornerit aarlerinaat annertunerulersittarpaat

Radium savimineq radiop qinngornerinik pisuuvoq, taannalu nalinginnaasumik pinngortitami annikitsuarakkuutaatut naammattoorneqarsinnaasarpoq, annertunerusarporli qaarsuni uranium-imik aamma thorium-inik akoqartuni. Aamma aamarsuarnik ikummatissanillu allanik ikuallaanermi silaannaq aqqutigalugu radium-imik najuussuisoorortoqarsinnaasarpoq, uran-isiorfinnilu sulinermi, imaluunniit sullivinni malm-inik suliaqarnermi.

Human papilloma virus (HPV) kræfteqarnermut pisooqataasinnaavoq

Qularnanngitsumik HPV qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernermut 15 % missaani sunniuteqartarpoq. HPV 16-imik taaneqartartoq qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernermi sunniuteqartartut nalinginnaasut ilagaat.

HPV nappaataavoq atoqateqarnikkut tunillaassinnaasoq. HPV-it assigiinngitsut amerlasoorpasuupput. HPV 16-imik peqquteqarlutik aseruunnerit HPV 16imik aamma 18-imik illissap paavati-gut kræfteqalernissamut aallarniutaasinnaasarput, aamma qaqtigoornerusumik utsuit paavanni, ammanermi, itermi, aamma usukkut kræfteqalertoqarsinnaalluni, kiisalu qanermi aamma qinngumi allaanerusumik kræfteqariaaseqartoqarsinnaalluni.

Krom-imik attaveqaatit aamma formaldehyd-ip aarlerinaat annertunerulersissinnaavaat

Krom-imik attaveqaatit aamma formaldehyd-it sivisuumik najuussortarnerisigut qinngakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernissap aarlerinaataa annertunerulersissinnaavaa. For-

maldehyd qisunnut plastik-inullu lim-ini assigiitsuniittarpoq, aamma suliffissuarni kemikalianik sanaartornerni atorpeqartarluni, sanaartornermi atortuni, angerlarsimaffimmilu atugassanik sanaartukkaniittarluni. Krom-i saviminerni manngertorninaveersaatitalinni naammattuugassaasarpoq. Siornatigut krom-i qalipaatinu manngertorninaveersaatitalinni atorpeqartarpoq, qisuit ikikkuminaallsakkani, aamma ammerinerni, il.il.

Allanik aamma pissuteqartumik qinggakkut aamma kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernissap aarlerinaataa annertunerulersinnaasarpoq

Sorluup iluani naanerit, sennepsgas-it (toqunartullit) aamma Epstein-Barr nappaat virus-i kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernernissamut aarlerinaatinik annertunerulersitsisinnaanerat aamma pasitsaanneqarpoq.

Siusinnerusumi Non-hodgkin lymfom qinggami kræfteqarlertarnermut aarlerinaammik annertunerulersitsisinnaasutut ilimagineqarpoq

Misissuinerup ataatsip takutippaa, inoqassutsimut naleqqiullugu inuit Non-hodgkin lymfom-eqareer-nikut qinggamikkut kræfteqalernissamut aarlerinaataat annertunerujussuusartoq. Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalernernissamut nerisat imigassallu sunniuteqarsinnaaneri takussutissaqanngillat.

Kingornussisinnaaneq

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqalertarneq kingornuttagaanersoq takussutissaqanngilaq.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarluni inuuneq

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarluni katsorsartereernerup kingorna ullut assigiinngitsunik atorneqalersarput, tassani apeqqutaallutik katsorsartinninnerup siorna qanoq inneq, nappaatip qanoq annertutiginera, qanorlu ittumik katsorsarneqarsimaneq.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami katsorsartereernerup kingorna inuit amerlanerit saniatigut malunniutaasartunik atugaqarlutik inuusariaqartarput, tassani qinngortartissimagunik, pilatsissimagunik, imaluunniit taakku marluk katsorsartinermi atorsimagunikkit. Tamarmilli saniatigut sunniutaasartut tamaasa atorneq ajorpaat.

Ulluinnaat inuuffigeqqilernissaannut allannguutit ajornannginnerusumik atulernissaannut ikorfartuutit ikiorneqarnerillu.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarluni timikkut tarnikkullu ajornartorsiutit naammattoorneqarsinnaasartut ulluinnarni inuttut inuunermi malitseqarsinnaasartut. Pingaaruteqarporlu katsorsartereernerup kingorna inuttut imminut mattutinnginnissaq, immaqalumi ulluinnarnut nalinginnaasunut uterniarneq ajornakusoortutut isikkoqarsinnaagaluartoq.

Nalinginnaasuvoq katsorsartereernerup kingorna tapersorsorneqarnissamut ilitersorneqarnissamullu pisariaqartitat annertusinnaasarerat. Amerlasuut misigisarput nappaatip katsorsartinnerullu inuuneq allatorluinnaq ilisittaraat. Peqqinnissaqarfimmiit angerlarneq ajornakusoorsinnaasarpoq, aammalu allannguutit nassarlugit, taakkuli annertuumik naleqqusarfigisariaqarput. Pingaartumik neriniarnikkut nerisallu tungaasigut assigiinngitsunik ajornartorsiutinik aaqqiiniermi sorsugassat, taakkulu pisut kingornani ingerlattuarneqartussaapput.

Iluuqutaalluassaaq akuttunngitsunik peqqinnissaqarfimmi nakkutigineqarluni misissortittarneq. Tassani tapersorsorneqarluni ilitersorneqarneq pitsaasumik kinguneqarsinnaasassamat, assersuutigalugu sullulikkut nerinermi qanoq iliortarnissamik ilitersorneqarneq, imaluunniit nerisat tungaasigut ajornartorsiutit qaangerniarnerini ikiorneqarsinnaaneq, taakkulu katsorsartereernerup kingorna pisariaqartinneqalertaramik.

Pisariaqartikkukku ikiorneqarnissannik noqqaagit. Nakorsarisavit peqqissaasulluunniit ilitersorsinnaavaatit, aammalu assigisaanik suliallit allat ikiuussinnaasut attaviginissaannut ikiorsinnaallutit.

Niaqqukku-qungatsikkut qinngortartereernermi kingusinnerusumi malunniutaasartut

Malunniutaasartut taaneqartarput kingusisoortut, tassani katsorsartinnerup naammassinerata kingornagut aatsaat takkussimappata. Malunniutinik takkuttoortarneq taanna qaammatini ukiuniluunniit atuussinnaasartut. Malunniutit kingusisoortut ilaatigut ataavaannalersarput, taakku taaneqartarput kingunerluutinik. Uani atuarneqarsinnaapput kingunerluutit qanoq iliuuseqarfigineqarsinnaani, aamma niaqqukku-qungatsikkut qinngortartinnerup kingorna kingunerluutit.

Qinngortartilluni katsorsartereernerup kingorna isit isigisallu sunnerneqarneri

Qinngortartilluni katsorsartinnerup isit pisatai tamakkerlugit saniatigut malunniutaasartunik atugaqartitsinnaasartut.

Isikkut isigisakkulluunniit iluaalliornermi isip nakorsaani naliliiffigineqarnissaq pisariaqassaaq. Qingortartilluni katsorsartinnginnermi isip nakorsaani misissortinnissaq pisariaqarpoq, kiisalu qingortartilluni katsorsartinnerup naammassinerata kingorna qaammatit marluk aamma qaammatit aqqaneq marluk misissortittarnissaq pisariaqarluni. Misissortinneq isit panernerisa naliliiffigineqarnissaannik siunertaqartumik ingerlanneqartariaqarpoq, isiginiarnikkullu akornutaasunik, isigisat misissorneri, isip iluanik misissuinerit, kiisalu isit naqitsinerinik aamma misissuinerit.

Saniatigut malunniutaasartut amerlasuut katsorsarneqarnissaannut periarfissaqarpoq.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarluni pilatsereernermi saniatigut sunniutaasartut kingusissoorneri aamma ajornartorsiuteqalersitsineri:

Oqalunniarnikkut ajornartoortarneq

Pilatsereernerup kingorna oqalunniarnikkut ajornartorsiuteqartaraanni, taava logopæd-imut innersuuneqarnissaq iluaqutaasinnaassaaq, tassani oqalunniarnikkut sungiusarneqarsinnaaneq periarfissaammat.

Logopæd attaveqarfiginiaraanni immikkoortorta quningavigisaq nakkutiginnittorlu innersuussinnaavoq, imaluunniit nammineerluni oqalunniarnemut sungiusaavimmut imaluunniit attaveqatigiinnermut sullivik attavigineqarsinnaalluni. DTHS DK-mi nuna tamakkerlugu oqalunniarnemut-,tusaasanut-, aamma isigisat tungaasigut sullivik, tassanilu piginnaangorsaqqinnermut suliaqartunut nammineerluni saaffiginnittoqarsinnaalluni.

Iisiniarnikkut- aamma neriniarnikkut ajornartorsiutit

Sularitinnerni annertuuni qarnup naqqanik nukinnilluunniit kalluisuni, tamuaniarnikkut iisiniarnikkullu piginnaasat qaqtigooaluartumik innarlerneqarsimasinnaasarput. Katsorsartereernerup kingorna tamuaniarnikkut iisiniarnikkullu ajornartorsiuteqaannalersimagaanni, taava timigissaasoq pillorissaasorluunniit innersuussutigineqarnissaa pisariaqarpoq, tassani tamuaniarnikkut iisiniarnikkullu sungiusaqqinnissaq siunertaralugu.

Pillorissaasoq sungiusarsimasoq ikiortigalugu iisiniarnikkut neriniarnikkullu ajornartorsiutit sungiusarnikkut ikiorserneqarsinnaasarput, assersuutigalugu Facial Oral Tract Therapy (FOTT) atorlugu, aamma tassani qanoq anersaartortarnissamik sungiusartoqarsinnaasarami, aammalu oqaatsinik atuinani attaveqatigiinnermut sungiusartoqarsinnaalluni.

Nalinginnaasumik sungiusarnertut tamanna isigineqartarpoq, taakkulu kommunit ataanni inissimapput. Kommunit arlallit ajoraluartumik timigissaasunik ilisimasanik pisariaqartunik piginaasalinnik peqarneq ajorput, qujanartumilli kommunit amerliartortuarput pillorissaasunik sulisoqalertarlutik, ajornartorsiutillu taakkorpiaat ilinniakkaminni ilaliullugit ingerlaqqinnermikkut angusarpaat.

Nappaatit pillugu pilersaarusioriikkamik katsorsartinnermi sungiusaqqinnissannut pisinnaatitaafftit annertunerusumik atuarsinnaavatit:

Aalajangersariikkanik sungiusarnerit

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermi pilatsereernerup kingorna kiinnap isikkorisap allangorneri

Pilatsinnerup isikkoq allangortissinnaavaa, tassani alleqqut, qaneq, qingaq, siggut, isi, imaluunniit qungaseq ilanngunneqarsimappata, aammalu akueriniarneri ajornakusoorsinnaasarput. Pilattaarnermi nutaaliaasumi ullumikkut pitsaanerusumik angusaqartoqartalernikuupput, aamma pilattaarnerit annertuut ingerlanneqartillugit ikit annikinnerpaaffissaat pikkoriffigineqalernikuullutik. Ikit amerlanerit piffissap ingerlanerani aanngariartortarput.

Kiinnami saarngit peerneqarpata, taava pilattaasartup kiinnap ilusaa assileqqissavaa, taamaallilluni kiinnap allannguutaa sapinngisamik annikinnerussammat. Pilattaasartup saarnit timip ilaanit piikkat atorlugit assillillugit nuussinnaasarpai.

Timip pisataanik assiliineq

Timip pisataa assilisaq pisariaqartinneqartarpoq, tassani apeqqutaalluni timip pisataanik assiliinissaq pissappat. Kigutaajartissimagaanni imaluunniit kigutit ikkusimaffii alleqqup ilaani peerneqarsimap-pata, taava pisarnertut assinginik taarserneqassapput. Pilatsereernerup kingorna kiinaq assiliineqar-sinnaassanngippat, taava isilerfimmu qinngamulluunniit timip pisataanik assiliinissamut neqeroor-toqassaaq, imaluunniit qaqutigoortumik taakku marluk atorlugit sanasoqarsinnaassalluni, taanna taaneqartarpoq kiinnamik assiliilluni kiinaasaliorneq.

Inuunerup sinnerani assiliisartumut attaveqartuaannarnissaq innersuussutigineqartarpoq, tassami aserfallakkiartortarmata, piffissallu ingerlanerani allanngoriartorneq pisarmat, aamma assilisanik ine-riartortitsineq piffissap ingerlanerani aaqqiissutissanik pitsaanerusunik periarfissaqartitsiussammat.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermi isigisat sunnerneqarsimappata

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræftip sumiinnera qanorlu ittumik kræfteqarsimaneq aallaavigalugu, isiginiarnikkut ajornartorsiuteqalerneq pilersinnaasarpog. Annikitsumik isiginiarnikkut allannguute-qarnermiit isip aappaani isigisaarutivinnermik kinguneqariasaarsinnaasarpog.

Kræfti isimut siaruassimappat, imaluunniit isilerfiup saarnanut, taava isip, isilerfulluunniit peernis-saa pisariaqartarpoq. Kisianni kræftip isip aappaanna eqqukkajunnerusarpaa. Isip aappaani isigisin-naasaq ajunngippat, taava siornatigutut isigisinnaaneq pigiinnarneqartarpoq, aamma isip aappaa peerneqarsimagaluarpalluunniit. Isi ataasiinnaq atorlugu ungasissuseq nalileruminaakkallaqqaar-tarpoq, tassami isit marluk atornerisigut isigisat inissisimaffiat naatsorsorneqartarmat. Taamaammat pisattat uppisittoortaqaattaarnarsinnaasarpog. Arsaq qummut miloriuttaqaattaarlugu akortarneratigut sungiusaatigineqarsinnaavoq. Ataasiinnarmik iseqaraluarluni biilimik ingerlatitsisoqarsinnaavoq.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqareernermi naamasaqarnerup annikillinera

Pilaariaatsit ilaani aamma qinngortartilluni katsorsartinnermi naamasaat sunnerneqarsinnaavoq. Naamasaqarunnaarallartoqarsinnaavoq, imaluunniit naamasaarutivittoqarsinnaaluni.

Naamasaatip atornera pingaaruteqarpoq, assersuutigalugu pujoq, gas-imik aniasoqartoq, ima-luunniit akuutissat ulorianartut naamagutsigit paasissavarput ulorianartumik pisoqartoq. Tamatuma saniatigut tipit iluarisagut inuunitsinni aamma pingaaruteqartumik ilaapput. Naamasaatitsinni allanngortoqarnera naatsorsuutigisamiit akueriuminaannerujussuusinnaavoq. Mamassutsinik malugisaaterput naamasaatitsinnut qanippoq, annaasaqarneq aamma nererusussuseqarnitsinnut annikillitsisinnavaoq aamma oqilinitinnut pissutaasinnaalluni, tassani nerinitsinni mamarisaqarluta naamasinnaanerput tammarsimassammat.

Nererusoqqilernissamut piumassuseq annertunerulersinniarlugu imatut misiliisoqarsinnaavoq:

- Puuguttami nerisat akui allanngorartillugit, assersuutigalugu naatitat aapasut qalannikullu neri-nerisigut
- Nerisassat sakkortuunik akuutissalerlugit nerinerisigut
- Nerisassiornermi periarfissanik nutaanik misileraalluni, immaqalu taamaaliornikkut nererusus-suseq takkuteqqissasoq.

Naamasaataarussimaguit taava pingaaruteqarpoq:

- Kissarsuutip atornera eqqumaffigissallugu, aamma inneq ikumasooq sianigissallugu
- Angerlarsimaffik tamaat putsumik kalerrisaarutilissallugu
- Gas atornagu innaallagiatortumik atuinissaq
- Puujaasat akuutissanik imallit atunnginnerini atuaqqaarnissaat, tassani silamiinnaq atoqqusaanersut paasiniallugu

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqareernermi tusaasat annikillineri

Kiinnap saarnani qarajaaqqami katsorsartinnerit ilaasa tusaaniarneq sunnersinnaasarpaa. Ameraasat sunnerneqarneri pissutaallutik, tassani siutip qinngallu akornanni sulloq nalimmassaat sunnerneqartarami. Tusaaniarnerup apparnera piffissap ilaannaani atuukkajuttarpoq. Siummi sianiutit maluginiaa-nermilu sananeqaatit innarlerneqarpata, aamma tusaaniarneq annikinnerulersinnaasarami. Ajoralu- tumik tusaasakillineq iluarseqqinneq ajorpoq.

Tusaasaarunnermi siunnersuutit pitsaasut:

- Allat oqaluttuutikkitt tusaalluursinnaanak, taamaalillutik erseqqissumik oqalunniassammata
- Oqaluussavit kiinaata isigisinnaanissaa
- Inuit oqaluukkaangakkit allamik nipiliortoqannginnissaa
- Paasisutissat pingaaruteqartut allaganngorlugit tunniunneqartarnissaat
- Nakorsarisavit audiolog-imut innersuutissagaatit (tusartaatit naleqqusarnissaanut, aamma ator- nissaanut ilinniartinneqarniassagavit), tassani tusaaniarnerpit annikillinera ataavartuusimappat,

Qungatsimit lymfødemi

Qungatsimi imerajuup sorujuiarneqartarfii peerneqarsimappata, taava soruiarneqartarfii aqquaat annikillisinneqarsimassaaq, taamalu sivisuumik pullattoqassalluni. Taanna taaneqartarpoq lymfødemi.

Saniatigut sunniutaasartunik kingunerluutillu nalinginnaasut pillugit siunnersuutit

Kræftimik katsorsartinnerup nalaani kingornatigulluunniit ajornartorsiutit pilersimasut, tassalu nappaammik pissuteqartut, imaluunniit katsorsartinnermi saniatigut malunniutaasartunit pissute- qarsinnaapput. Assersuutigalugu kræftimik napparsimasut amerlasuut piffissap ilaani qasusarto- rujussuusarput. Illit ulluinnarni qasusarnerit pillugu, imaluunniit saniatigut sunniutaasartunik kin- gunerluutinillu qanoq ilillutit qaangiiniartarnissat pillugu siunnersutinnguit amerlanngikkaluartut pissarsivigisinnaavatit.

Timimik isiginnittariaatsimi allannguutit

Nappaativit katsorsartinnerpillu immaqa imatut ilisissinnaavaatit, illit timit allanngornikoq inuuffi- gissallugu ilinniartariaqassagit. Immaqa timit allanngunngikkaluarpooq, kisianni timinnut isiginnitta- riaatsit allaanerulernikuuvoq. Katsorsartereernerup kingorna amerlanerit misigisarput nappaataarun- nikuuneq sivitsoriartortillugu, sulii upperlugulu aamma timimut tatiginnileqqissinnaasarlutik.

Qisuariaatsit aamma misigissutsit

Nappaat sualuttoq eqqarsaaterpassuarnik misigissutsinillu malitseqartarpoq. Tarnikkut qisuariar- neq immaqa aatsaat katsorsartinnerup naammassereernerani takkuttarpoq. Aammattaaq kræfteqar-

tumut ilaquataasut piumafigineqarnermik misigisarput, aammalu misigissutsikkut allanngorarnerit aappariinnermut sunniuteqartarlutik.

Sungiusarneq aamma sungiusaqqinneq

Kræfteqaruit timigissartarlutit aalasarlutillu ilinnut iluaqutaassaaq. Napparsimalinnginninni timigisartarsimangikkuit massakkut eqqissillutit aallartiinnarsinnaavutit. Kræfteqarninnut katsorsartereer-simaguit timigissartarnerup timit pissatsisissinnaavaa.

Pilatsereernerup, kemortinnerup imaluunniit qinngortartilluni katsorsartereernerup kingorna napparsimasut ilaat sungiusaqqinnissamik pisariaqartitsisarput, tassani timikkut ippigusuuteqarneq pissutaasarpog. Peqqinnissaqarfimmiit angerlannginnermi sungiusaqqinnissamut pilersaarusionerq pisinnaatitaaffittut pingaaruteqarpoq.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqareer- nerup kingorna nakkutigineqarluni misissortittarneq

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarluni katsorsartereernerup kingorna, akuttunngitsunik nakkutigineqarluni misissortittarnissamik neqeroorfigineqartarput, tassani katsorsartereernerup naammassinerata kingorna ukiuni tallimani misissortittarneq ingerlassalluni. Ukiuni marlunni siullerni qaammatit sisamat arfinillit misissortikkartarneq ingerlanneqartarpoq, tamatumalu kingorna ukiut tamaasa ukiut tallimat angunissaata tungaanut.

Nakkutigineqarluni misissortittarnerit peqqinnissaqarfimmi unitsinneqaqqaarnani ingerlanneqartarput. Nakkutigineqarluni misissortinneq siulleq qinngortartilluni katsorsartereernerup kingorna ullut 14-it qaangiunneranni pisarpoq, tamatuma kingorna qaammatit marluk arfinillillu qaangiukkaangata, kingornalu ukiumut ataasiarluni ukiut tallimat tikillugit.

Qaammatit marluk qaangiunnerini misissortinnermi nakorsap katsorsartinnermi inernerit ataatsimut isigalugit naliliisarpoq. Nappaammik utertoqqinnermi katsorsartinnissamut periarfissat pillugit naliliiffigineqartarput, tassani nakorsat ataatsimiillutik aalajangiisarlutik.

Nakkutigineqarluni misissortinneq qanoq ingerlasarpa?

Nakkutigineqarluni misissortinnermi nakorsaq saniatigut sunniutaasartunik oqaloqatigineqartarpoq, aammalu nappaat uteqqissimanginnersoq misissorneqartarluni.

Nakkutigineqarluni misissortinnermi nakorsap timimi kræfti katsorsarnikoq qinngutilerluni misissortarparaa, aamma qungatsimi imerajuup sorujuarneqartarfinik pullattoqarsoralugu maluginiaasarluni. Ilaatigut nakorsap isigisat imaluunniit tusaasat misissortarparaa. Pissarneq malillugu qaammatit marluk qaangiukkaangata MR- imaluunniit PET/CT-mik misissuisoqartarpoq, taava ukioq ataaseq

aamma ukiut marluk katsorsartereernerup kingorna, ukiut taakku kingorna, aatsaat nappaammik utertoorsorinnikkaanni aatsaat misissuisoqaqqittarpoq.

Nappaammik utertoortoqarneranik pasitsaassisoqartillugu, taava misissortinnerit arlallit pisarput, assersuutigalugu aaviinikkut misissuinerit, assigiinngitsunik tarrarsuinerit allallu.

Timip kalerrisaarineri maluginiartakkit

Malunniutitik nutaanik malugisaqaruit, imaluunniit nakkutigineqarlutit misissortinnerpit akornanni ernumassuteqalissaguit, taava nakorsat attavigiuk.

Nakorsamut apeqqutit

Nakkutigineqarluni misissortinnermi pitsaasuusarpoq apeqqutigiumasat qaqissinnaasarneri. Apeqqutigiumasat misissortinnginnermi takkunnissamut allattoreerlugit pitsaanerusarpoq, aamma misissortinnermi ilaquataasut ilagisarnissaat ajornanngilaq.

Malunniutit ippigusunnerillu maluginiartakkit

Pingaaruteqarpoq malunniutitnik nutaanik malugisaqarnermi nakorsarisap paasitinnissaa, imaluunniit arlaannik allannortoqarneratigut paasitinnissaa, tassani nakorsarisavit periarfissaqarpat katsorsartinnissannik imaluunniit anniarunaarsinniarlutit katsorsarnissannik neqeroorfiginassammatit. Aamma imaassinnaavoq malunniutit katsorsartereernerpit kingorna aatsaat takkuttut.

Saniatigut malunniutaasartunik ippigusuutinilluunniit katsorsartinneq

Nakorsap saniatigut sunniutaasartunik imaluunniit ippigusuutinik katsorsaanissamik qinnuteqarsinnaavoq. Aamma pisariaqassappat nakorsaatit nalimmassarnissaannik ikiorsinnaavaatit.

Katsorsartereernerup kingorna ajornartorsiuteqassappat, taava assersuutigalugu nerisat, inooriaatsip, ikiorsiinerilluunniit tungaatigut siunnersuutinik pitsaasunik siunnersorneqarsinnaaneq ajornanngilaq, kiisalu suliamik ilisimasaqartunut ikiuisinnaasunut allanut innersuussisoqarsinnaasarluni.

”Katsorsartinnerup nalaani isumaqarnartarpoq pisoqartoq. Kræfti peerniarlugu sulisoqartoq. Kisianni piffissaq naalliunnartoq takkuttarpoq: nakkutigineqarluni misissortinnissamik utaqqileraanni. Isumaqartuaannarpunga oqimaattuassasoq.

Nammineq massakut nakkutigineqarlunga misissortikkiartulerpunga – taava piffissaq takkuppoq, misigisimavungalu malunniutit tamaasa malugisinnaallugit”

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqareer- nerup kingorna nappaammik utertoorneq

**Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermi nappaammik utertoornissamut aarlerinaammi apeqqutaasarpoq katsorsartinginnermi nappaatip killiffia, aamma siusinnerusukkut katsorsaa-
riaaseq sorleq atorpeqarsimansoq.**

Nappaammik utertoortoqarnera pasitsaakaanni, taava nakorsaq assigiinngitsunik misissuilluni aal-
lartissaaq. Siaruaannerup tamakkiisumik qanoq annertutiginera paasinialugu CT – MR-imik tarrar-
suineq ingerlanneqakkajuttarpoq. Nappaat sakkortuseqqissimappat, taava pisarnertut katsorsarte-
qqittoqarsinnaavoq. Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfti uteqqissimappat, taava imaakajuttarpoq,
nappaat sumiiffimmini siaruaateqqissimasoq, tinunertut siullertulli illuni, imaluunniit siaruaassimal-
luni, taannalu timip pisataanut allanut siaruaannerusarpoq.

Qanoq napparsimatigineq apeqqutaalluni, nappaammik utertoqqinnermi katsorsaaneq kræftip
tamarmiusup peerneqarnissaa siunniunneqartarpoq, imaluunniit malunniutinut annernartunut an-
niarunnaarsitsiniarluni katsorsaasoqartarluni.

Utertoqqinneq

Nappaatip utertoqqinnissaanut aarlerinaat katsorsartereernerup kingorna ukioq
siulleq aarlerinaateqarnerusarpoq.

Tassa imaalluni, nappaammik malunnartoqarani ukiut arlerneru sivtorsortortillugit,
nappaatip utertoornissaanut aarlerinaat annikinnerulertarmat.

Nappaammik utertoornermi malunniutit malugigukkit, taava nakorsiarit:

Nutaanik malunniutinik malugisaqaruit imaluunniit nakkutigineqarlutit misissortittarnivit akornanni
ernumalissaguit. Taava nakorsavit attaviginissaa pingaaruteqarmat. Malunniutit imaassinnaapput:

- Qinngannit aattalimmik kakkeqaruit
- Qinnganni ersittumik tinuneqaruit
- Ulussanni pullattoqaruit
- Sapaatit akunneri pingasut sinnerlugit qungatsinni tinuneqaruit
- Qulliiitit kuinnalerpata aamma marloqiusamik isigisaqartaleruit

Kræfti piinngippat

Ataasiarluni kræfteqarsimagaanni, taava eqqarsaatiniiginnalersarpoq kræfti uteqqissinnaasoq. Kræf-
tillu uteqqissimaneramik oqarfigineqaraanni, taava sualuttorujussuarmik qisuariarfigineqartarpoq.
Katsorsarneqarnissamut periarfissaqaraluartoq, imaassinnaasarpoq kræfti katsorsarneqarsinnaann-
gitsoq inuunermi akueriniagassaasoq pigalugu. Kialluunniit siumut oqaatigisinnaanngilaa kræfte-
qarnerit qanoq pilissansoq. Kisianni nakorsat ilisimasamik tunuliaqutaqarlutik, naatsorsuinernik,
aamma misilittakkatik aallaavigalugit qanoq naatsorsuutiginninnissat oqaatigisinnaasarpaat.

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermut misiliilluni katsorsaaneq

Misiliilluni katsorsaneq misissuilluni katsorsaariaasiuvoq nutaaq, taamalu sunniutigisinnaasai naqqa tikillugu ilisimaneqaratik. Nalinginnaasumik katsorsaaneq iluatsinggippat misiliilluni katsorsaaneq taanna periarfissat ilagilernikuaat.

Qallunaat Nunaanni misiliilluni katsorsaanermik ilinnut naleqquttumik peqarnersoq misissoruk

Kiinnap saarnani qarajaaqqami kræfteqarnermut misiliilluni katsorsaanernut tunngasut ujakkit

Misiliilluni katsorsaaneq pillugu

Misiliilluni katsorsaanermut qanoq peqataasoqarsinnaava? Misiliilluni katsorsaanermut peqataanissamut akuersinnginnermi suut eqqarsaatigilluarneqaqqaartariaqarpat?

Kina peqataasinnaava? Qanoq iliortarpat?

Kalaallit Nunaanni:

Kræftimut akiuinialuni suliniaqatigiiffik Neriuffik, Kalaallit Nunaanni sumiiffinni amerlasuuni immik-koortortaqarfeqarpoq. Ilinnut qaninnerpaaq qanorlu saaffigineqarsinnaanersoq napparsimavimmi sulisunut nakorsanullu paasinarsinnaavat. Imaluunniit Neriuffiit Kattuffiat Nuummiittoq attavigisinnaavat uunga:

Neriuffiit Kattuffiat

Postbox 41

3900 Nuuk

Oq.: +299 49 04 89

Fax +299 31 25 04

neriuffik@greenet.gl

Facebook: Neriuffiit Kattuffiat

www.neriuffik.gl

